

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Антон Христов Андонов–

АМТИИ – Пловдив

на дисертационен труд за присъждане на Образователна и научна степен
„доктор”

Професионално направление (8.3) „Музикално и танцово изкуство” Научна
специалност „Хореография“

Автор: доц. Катя Гинева Кайрякова, докторант към катедра „Изкуства” на
„Архитектурен факултет” при ВСУ „Черноризец Храбър”-Варна

Тема: „Изразните средства в действените форми на съвременната българска
хореография на фолклорна основа”

Научен ръководител: проф. Петър Ангелов

Катя Гинева Кайрякова е доказан хореограф - режисьор с дългогодишен и богат творчески опит в българското фолклорно танцово изкуство. От 2004 г. тя работи като главен художествен ръководител в Ансамбъл за народни песни и танци „Шумен” гр. Шумен , където извършва пълноценни фолклористични проучвания от цялата страна и активно участва в творческия процес на ансамбъла. Многобройни са нейните авторски произведения, в които личи задълбоченото представяне на традиционния фолклор, прецизно съчетан в многообразни форми и движения от конкретни етнографски региони: „Смядовски вечерник”, „Иглика”, „Жар от сърцето” и др.

Своите познания в областта на българското танцово изкуство

докторантката прилага и в дългогодишната си преподавателска работа от 2007 г. във Варненски Свободен Университет по водещите дисциплини: „Хореографска композиция” и „Хореографска режисура”.

Изборът на тема за настоящия дисертационен труд бих казал, че се дължи основно на обстоятелството, че четиринадесет години Кайрякова работи като хореограф и директор в художествено-творческата работилница - Фолклорен ансамбъл „Шумен”. Така докторантката има възможност да навлезе в същината на сценичното фолклорно изкуство, режисирайки многобройни спектакли и концерти, тематично поднесени от репертоара на АНПТ „Шумен”.

В този смисъл Кайрякова представя необходима за фолклорната наука и българска сценична хореография разработка с практическа приложимост а именно – „ Изразните средства в действителните форми на съвременната българска хореография на фолклорна основа”

Като задължителен компонент от настоящата художествено творческа докторантура е реализацията на ярки концертни постижения (три концерта), носещи белези на висок професионализъм и артистична значимост. Те са обвързани с научно теоритично изследване което съдържа увод , две глави и заключение общо 87 стр. текст, библиография с 92 заглавия, интервюта и три приложения (включващи програми и DVD дискове с режисирани концерти).

Структурата и съдържанието са успех за докторантката. Разработката се отличава с добре издържана, логическа последователност и завършеност. Предложеният на вниманието ни текст притежава нужната компетентност.

Изказът е точен, ясен и четивен. Използваната, значително количество научна литература е коректно и прецизно отразена.

В **увода** се подчертава актуалността на проблема и неговата значимост. Убедително са представени обекта, предмета, целта и задачите. Целта конкретизира задачите, които структурират отделните глави в теоретичен и практически аспект. При разработването на дисертационния труд са изведени ценни изводи, които правят информацията в него практически приложима.

В **първа** глава направеният обзор на възникването на сценичните танцови форми във фолклорното изкуство и научните изследвания представлява задълбочен прочит, представен чрез аналитичен подход с коментари, свързани с основната цел. Принос на докторанта е въвеждането на автори, трудове, съждения и методология, впечатляващи като количество, информираност и способност за критичен прочит от пишещия. Информацията ситуира обекта на изследването в трудове на фолклористи, етнографи и хореографи. Акцентът в обзора е върху издания и творби свързани с корифеи в областта на фолклорното танцовото изкуство като: проф. Стоян Джуджев, Михаил Арnaudов, проф. Кирил Дженев, Кирил Харалампиев, Иван Маразов, проф. Д-р Анна Илиева, доц. Георги Абрашев и др.

Съществен принос в тук са обстояните съждения върху спецификата на изразните средства при изграждане на танцовия художествен образ. Авторката обобщава конкретни изводи чрез които доказва важната роля на хореографа-творец, създадел на идеята и реализацията по танцовото произведение, както и качествата на изпълнителите /технически и актьорски/, чрез които авторът може да разкрие съдържанието и художествената мисъл на произведението.

Във **втора** глава „Творчески подходи и хореографски решения в съвременните спектакли на фолклорна основа” Кайрякова разглежда конкретно едни от ранносъздадените произведения, сътворени на базата на фолклорни мотиви, като извежда на преден план и съжденията чрез лични интервюта на хореографите – проф. Николай Цветков, Мариян Василев, доц. Георги Гаров и др.

В тази глава специално внимание се отделя на четири многоактни танцови произведения, създадени от различни автори/проф. Петър Ангелов, проф. д-р Даниела Дженева, Нешка Робева, Асен Павлов/ в основата, на които е изграждането им върху българския музикален и танцов фолклор. Приносът на авторката е обстойното и детайлно разглеждане на всеки един, правейки конкретен анализ на драматургията, хореографския текст/симбиоза фолклорна и съвременна лексика/, танцовата композиция, синтеза автор-изпълнител, облекло и музикален материал.

Съществен **принос** е режисирането на трите ярки спектакъла с новосъздадените танцови произведения – „Дивдядовска Голяма Лазара”, „Дайчовото” и „Сказание за конника”. Всяко едно се отличава с изключителна оригиналност в идеиния замисъл на авторката. Бих казал, че елементите на хореографския език са добре съчетани в танцувални комбинации, които отразават чувствата, преживяванията, емоционалното състояние на изпълнителите. В произведението „Дивдядовска Голяма Лазара” много умело са пресъздадени характерни музикални и танцови образци от Шуменския край, пречупени през творческата визия на композитор и хореограф, за да се стигне до едно въздействащо сценично произведение на фолклорна основа. Авторската постановка е сериозно постижение, съчетано от добре познаване на хореографската форма, както и

използването на интересни решения за представянето на типични за региона начин на изпълнение.

Особен **принос** в постановките „Дайчовото” и „Сказание за конника” е умелото изграждане на кокретните образи, които са неповторими като усещане и преживяване, допринасяйки за още по силното въздействие на художествения образ. Постигнатото уникално единство между идеен замисъл, танцова и актьорска интерпретация е безспорен фактор, който определя и високо художественото въздействие на танцовите произведения.

Именно това представя доц. Кайрякова като оригинален и характерен творец.

От всичко казано до тук бих казал, че режисирането на трите концерта и реализирането на новосъздадените танцови постановки от доц. Катя Кайрякова се отличават с висока художествена стойност и принос в българското сценично фолклорно изкуство. Съчетаването на сериозни познания за сценичния български фолклорен танц, творческото му претворяване в различни по форма и съдържание образци, умелото изграждане на художествения образ, както и добре познаване на народопсихологията на българина я правят един от водещите хореограф-режисьори в българското фолклорно танцово изкуство.

Положителна е преценката ми на докладите по проблема на дисертацията (шест научни доклада, публикувани през периода 2011-2017г.) Като избор на тема те са свързани с дисертационния труд.

Авторефератът отговаря на стандартите и коректно предава същността, както и посочените приноси на дисертацията. Включеният доказателствен материал от концертни програми и DVD записи ни изясняват подробно пътя към режисирането на фолкорния спектакъл.

Изхождайки от всичко казано по-горе, заставам в подкрепа на автора и неговата художествено-творческа докторантура. Изразявам своята висока оценка за трите концерта с включените премиерни танцови произведения, както и научното изследване въз основа на посочените приноси.

Убедено препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди **на доц. Катя Гинева Кайрякова Образователната и научна степен „доктор”** в Професионално направление „Музикално и танцово изкуство”, Научна специалност „Хореография”.

01.09. 2017г.
гр. Пловдив

Изготвил становището.....
Проф. д-р Антон Андонов